

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної
та навчальної роботи

«___» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМПОЗИЦІЯ

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307955
Програма № 3649/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти

(підпис) (прізвище, ініціал)
«___» _____ 2024 р.

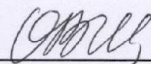
Київ – 2024

Розробники: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка; Стрельцова Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Викладач: Зайцева Вероніка Іванівна, доцент кафедри декоративного мистецтва і реставрації Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка; Стрельцова Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Факультету образотворчого мистецтва і дизайну Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

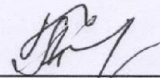
Протокол № 1 від « 22 » січня 2024 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» « ____ » _____ 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Ольга КОНОВАЛОВА

Робочу програму перевірено « ____ » _____ 2024 р.

Заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:
На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____
На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____
На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____
На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисциплін	Вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60	
Курс	3	-
Семестр	6	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	40	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	1	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Композиція» є набуття знань з композиції та розвиток професійних навичок для самостійного творчого вирішення завдань художньої діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Композиція» є ознайомлення з основами побудови різних видів композиції, розвиток уміння логічної побудови композиції, аналітичного мислення, здатності до самостійного аналізу створених композицій, розвиток уяви та естетичного смаку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 5	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях..
	ЗК 9	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
	ЗК 13	Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 1	Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметнопросторового та візуального середовища.
	СК 3	Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів пр.
	СК 7	Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача
	СК 9	Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Знання:

- основних законів, прийомів та засобів композиції;
- закономірностей палітри тематичних композицій;
- різноманітних прийомів побудови сюжетних композицій.

Практичні навички й уміння:

- уміння вибирати відповідні прийоми та засоби композиції;
- уміння адекватно передавати художніми засобами певні психологічні стани;
- володіння художньо-виразними засобами виконання графічно-шрифтових композицій.

Програмні результати навчання:

- уміння створювати тематичні композиції;
- уміння виконувати твори в різних графічних техніках;
- готовність до фахової діяльності в галузі візуального образотворчого мистецтва.

Результати навчання:

- РН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу
- РН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
- РН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
- РН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.
- РН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом
- РН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.
- РН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль II. Графічно-шрифтова композиція							
Тема 1. Принципи побудови зображувально-шрифтових композицій. Створення композиції для обкладинки книжки за вибраною темою.	12			12			
Тема 2. Специфіка розробки серії вітальних листівок. Створення триптиху вітальних листівок до Великодня.	12			12			
Тема 3. Створення театральної афіші засобами графіки.	17			16			1
<i>Модульний контроль</i>	4						
Разом	45			40			1
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	15						
<i>Усього</i>	60			40			1

5. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. (12 год) Принципи побудови зображувально-шрифтових композицій. Створення композиції для обкладинки книжки за вибраною темою.

Поняття архітекtonіки книги. Види композиційної побудови книжок. Основні принципи оформлення книжкових обкладинок. Сюжетно-тематична композиція. Важливість ідейного задуму в роботі над тематичною композицією. Розробка сюжету та алгоритм побудови композиції обкладинки книги з художньої літератури.

Матеріали: папір А3, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензлі.

Визначитись з тематикою та виконати сюжетні пошуки.

Виконати ряд пошукових ескізів принципного вирішення композиції книги: вибір сюжету, ескізні замальовки окремих елементів композиції, вибір формату. Детально промалювати головні та другорядні елементи композиції, уточнити пропорції. Виконати декілька варіантів тонового та кольорового вирішення композиції та відібрати найкращий з них для подальшого виконання оригіналу. (6 год.)

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (6 год.)

Рекомендована література:

Основна: [1], [2]

Додаткова: [2], [3]

ТЕМА 2. (12 год) Специфіка розробки серії вітальних листівок.**Створення триптиху вітальних листівок до Великодня».**

Виконати ескізний проект триптиху вітальних листівок до Великодня. Об'єм проекту включає: ескізи та чистовий варіант власного ескізного проекту триптиху вітальних листівок. Матеріали: папір А-5 (для кожної листівки), олівець, перо, туш, фломастери, акварель, гуаш, пензель.

Виконати серію пошукових ескізів власного проекту серії вітальних листівок до Великодня на основі вивчення та аналізу прототипів. Продумати шрифтове вирішення. Виконати ескізи кольорового вирішення серії. Остаточний варіант затвердити для чистового виконання. (4 год.)

Виконати чистовий варіант ескізного проекту триптиху, детально промалювати головні та другорядні елементи композиції аквареллю або гуашшю (можливе застосування аплікації). Власний проект на трьох аркушах А-5. (8 год.)

Рекомендована література:

Основна: [1], [6].

Додаткова: [2], [4].

ТЕМА 3 (16 год) Створення театральної афіші засобами графіки.

Виконати серію підготовчих замальовок елементів графічно-шрифтової композиції театральної афіші згідно обраної тематики. (4 год.)

Матеріали: папір А3, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензлі.

Перенести ескіз малюнка на поверхню оригінала. Згідно ескізу обраною технікою проробити основні вузлові елементи композиції. Звернути увагу на колорит та тонову гармонію. Закінчену роботу наклеїти на білий цупкий папір чи тонкий картон з полями або оформити у відповідне паспарту. (12 год.)

Рекомендована література:

Основна: [2], [3], [4].

Додаткова: [2].

6. Контроль навчальних досягнень**6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль II	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування семінарських занять	1	Не передбачено навчальним планом	
Відвідування практичних занять	1	20	20
Робота на семінарському занятті	10	Не передбачено навчальним планом	
Робота на практичному занятті	10	3	30

Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Виконання модульної роботи		25	
Разом		80	
Максимальна кількість балів:		80 + 110 (бали за 5 семестр) = 119	
Розрахунок коефіцієнта:		119 : 60 = 3,16	
Екзамен:		40	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання. Модуль 1

ТЕМА 3. (1 год) Створення театральної афіші засобами графіки.

Виконати серію підготовчих замальовок елементів графічно-шрифтової композиції театральної афіші згідно обраної тематики. (4 год.)

Матеріали: папір А3, олівець, туш, перо, гелева ручка, фломастери, акварель, гуаш, пензлі.

Рекомендована література:

Основна: [2], [3]

Додаткова: [1], [2].

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

1. Творча новизна композиційного вирішення теми – 2 б.
2. Змістові зв'язки елементів композиції – 1 б.
3. Гармонія кольорових плям – 1 б.
4. Вправність володіння технікою, загальне враження – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль проводиться у формі практичної роботи, яка має на меті перевірити практичні навички студентів виконувати завдання.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота відповідає завданню, оригінальна за композицією, охайна. Можливі незначні похибки в моделюванні форми	21-25
Робота відповідає завданню, відчувається творчий підхід до виконання, але є несуттєві недоліки в композиційних побудовах	17-20
Достатній рівень виконання композиції, проте є суттєві композиційні недоліки, невдалий вибір графічних прийомів	13-16
Робота частково відповідає завданню, невдалий вибір графічних прийомів, значні технічні помилки	9-12

Низький рівень виконання роботи. Невизначеність композиції, відсутність цілісності мотиву, неохайність виконання.	5-8
Робота не відповідає завданню, робота неохайна, значні композиційні та технічні, технологічні помилки, не завершена	1-4

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

У 6 семестрі семестровий контроль з дисципліни «Композиція» проводиться у вигляді виконання практичного завдання на задану тему. Тематика, вимоги та критерії оцінювання семестрового контролю визначаються і затверджуються окремою програмою екзамену.

Критерії оцінювання іспиту	Максимальна кількість балів
Студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, виконує ескіз, що відповідає поставленому завданню; робота повинна бути виконана в оригінальному зображенні, відтвореному в різних графічних техніках. Екзаменаційна робота має бути виконана з дотриманням усіх техніко-технологічних правил виконання проекту засобами графіки. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> Помилки відсутні	36-40
Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні помилки виконує ескіз, що відповідає поставленому завданню, але робота має не значні недоліки композиції, студент припускається несуттєвих техніко-технологічних неточностей, але в цілому робота виконана охайно і на досить якісному рівні. У екзаменаційній роботі практично відсутні помилки. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> 1. робота має недостатньо довершену композиційну побудову; 2. допущені незначні техніко-технологічні вимоги виконання оригіналу завдання.	31-35
Студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає помилки, виконує роботу, що не повністю відповідає поставленому завданню, робота має невірне шрифтове вирішення, студент допускає незначні техніко-технологічні помилки у виконанні оригіналу. У цілому робота виглядає охайно і досить якісно. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u> 1. дрібні несуттєві недоліки у композиційній побудові; 2. невдале шрифтове вирішення; 3. допущені незначні техніко-технологічні вимоги виконання оригіналу завдання.	26-30
Студент володіє більшою частиною навчального матеріалу, має достатній рівень розвитку умінь та навичок, але не завжди може вдало застосувати їх для відображення своєї ідеї, виконує роботу з формальними чи композиційними похибками, допускає певні техніко-технологічні помилки, робота виглядає недосить охайно. У роботі можуть бути наявні суттєві помилки техніко-технологічні у виконанні оригіналу. <u>Техніко-технологічні типові помилки</u>	21-25

<ol style="list-style-type: none"> 1. суттєві недоліки у композиційній побудові; 2. невдале шрифтове вирішення; 3. допущені значні техніко-технологічні вимоги виконання завдання; 4. негармонійне кольорове вирішення. 	
<p>Студент володіє меншою частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, що перешкоджає відобразити своєю ідеєю належним чином, виконує роботу з суттєвими композиційними похибками, допускає техніко-технологічні помилки, що відображаються на якості і зовнішньому вигляді роботи,</p> <p><u>Техніко-технологічні типові помилки</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. суттєві недоліки у композиційній побудові; 2. невдале шрифтове вирішення; 3. допущені значні техніко-технологічні вимоги виконання завдання; 4. негармонійне кольорове вирішення; 5. бракує охайності в роботі. 	16-20
<p>Студент володіє незначною частиною навчального матеріалу, має низький рівень розвитку умінь та навичок, що не дозволяє виконати завдання, виконує роботу з грубими формальними чи композиційними похибками, що принципово спотворюють форму, робота не завершена і створює погане враження, або ж фактично відсутня.</p> <p><u>Техніко-технологічні типові помилки</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. відсутня композиція; 2. невдале шрифтове вирішення; 3. допущені значні техніко-технологічні вимоги виконання завдання; 4. негармонійне кольорове вирішення; 5. бракує охайності в роботі. 	0-15

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Семестровий контроль навчальної діяльності студента з дисципліни «Композиція» проводиться у вигляді обов'язкового перегляду творчих практичних аудиторних та самостійних робіт, виконаних студентом у процесі навчальної діяльності протягом року.

При проведенні іспиту студентом виконується практичне завдання на задану тему.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Композиція»

Модулі	Змістовий модуль II		
Назва модуля	Графічно-шрифтова композиція		
Кількість балів за модуль	103		
Теми лекцій	-	-	-
Відвідування лекцій	-	-	-
Практична робота	Створення композиції для обкладинки книжки за вибраною темою (10 балів за виконану роботу)	Створення театральної афіші засобами графіки (10 балів за 10 замальовок)	Створення триптиху туристичних плакатів «Моя Україна». (10 балів за виконану роботу)
Відвідування практичних занять	6 балів	6 балів	8 балів
Самостійна робота			П.6.2. (5 балів)
Форма контролю	25		
Підсумковий рейтинговий бал	$80 + 110$ (бали за 5 семестр) = 190 (Коефіцієнт визначення успішності: $190 : 60 = 3,16$)		
Форма підсумкового контролю	Екзамен (40 балів)		

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Зайцева В. І. Практика композиції: навчальний посібник. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 116 с.
2. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти / М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. К.: Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 62 примірників).
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва / В. П. Котляр. К.: Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 40 примірників).
4. Михайленко В.С., Яковлев М.І. Основи композиції: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2004. 304 с.
5. Яремків М. Композиція / М. Яремків. – Тернопіль: «Підручники і посібники», 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці Університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Бідняк М.М. Архітектурна композиція. Львів: «Львівська політехніка», 2011. 152 с.
2. Костенко Т. В. Основи композиції та тримірного формоутворення: навчально-методичний посібник. Харків : ХДАДМ, 2003. 256 с.
3. Писанко М. М. Рух, простір і час в образотворчому мистецтві. К.: Мистецтво, 2000. 128 с.
4. Шевченко В. Я. Композиція плаката. Харків, 2007. 100 с.
5. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис. Київ : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 134 с.
6. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико методологічні основи комплексного навчання. Львів: Аверс, 2010. 496 с.
7. Щербина В. Г. Практична композиція. Кривий Ріг : Октан-Прінт, 2008. 187 с.
8. Ковалев Ф. В. Золотий перетин в живописи. К.: Вища школа, 2000. 144 с.
9. Гребенюк Г. Є. Основи композиції та рисунка. К.: Техніка, 2000. 224 с.